

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 6.7.2011
COM(2011) 414 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

**2011. gada ziņojums par Eiropas Savienības attīstības un ārējās palīdzības politiku un
to īstenošanu 2010. gadā**

{SEC(2011) 880 galīgā redakcija}

Sarežģīta vide

Pasaule 2010. gadā sāka nedaudz atgūties no 2008.–2009. gada finanšu un ekonomikas krīzes. Atgūšanās process noritēja nevienmērīgi un juceklīgi. Tādās attīstītās valstīs kā Amerikas Savienotās Valstis, Japāna un Eiropas Savienība tika reģistrēta neliela izaugsme. Lielākus panākumus guva valstis ar strauji augošu ekonomiku, un to priekšgalā bija Ķīna, Indija, Krievija un Brazīlija. Jaunattīstības valstīm, it īpaši valstīm ar zemu ienākumu līmeni, kuras krīze skāra vissmagāk, bija ierobežotas iespējas ekonomikas paplašināšanai. Dažas no tām pirmās cieta arī no preču, enerģijas un pārtikas cenu jauna kāpuma, kas notika pasaulē gada laikā. Tās nespēja radīt vai izmantot jaunas ekonomiskās iespējas ne pašu mājās, ne ārzemēs. Tajā pašā laikā pasaules iedzīvotāju skaits palielinājās par 79,3 miljoniem cilvēku, galvenokārt — jaunattīstības valstīs. Iespēja sasniegt Tūkstošgades attīstības mērķus (TAM) noteiktajā termiņā, proti, 2015. gadā, izzuda.

Rezultātā nabadzīgajās valstīs paaugstinājās bezdarba un nabadzības līmenis, 2009. un 2010. gadā skarot vēl 120–150 miljonus cilvēku visā pasaulē. Tā ietekmi kā pieaugošu sociālo spiedienu un migrācijas radītas problēmas sevišķi izjuta jauni cilvēki. Lielākajai daļai jaunattīstības valstu valdību nebija līdzekļu anticikliskas politikas piemērošanai. Tādēļ tām nācās samazināt budžeta deficītu, samazinot izdevumus. Tas nelabvēlīgi ietekmēja sociālās, veselības un izglītības programmas un palielināja atšķirību starp bagātajiem un trūcīgajiem. Gan valstīs ar strauji augošu ekonomiku, gan jaunattīstības valstīs pieauga arī ienākumu nevienlīdzība.

Šādos apstākļos risinājās Eiropas Savienības 2010. gada centieni sniegt lielāku un labāku atbalstu un sniegt to ātrāk un efektīvāk. Viens no Eiropas Savienības pastāvīgajiem attīstības palīdzības pasākumiem šajā gadā bija vislielākais iespējamais atbalsts vispārējiem un vietējiem centieniem sasniegt TAM. Tās mērķis bija novērst progresa atpakaļslīdi krīzes dēļ un konsolidēt sasniegumus. Eiropas Savienība ieņēma ievērojamu vietu septembrī notikušajā ANO Tūkstošgades attīstības mērķu augstākā līmeņa sanāksmē, kurā tika panākta vienošanās divkārtot centienus, lai līdz 2015. gadam sasniegtu visus TAM mērķus.

Nenovērst skatu no TAM

Tas bija lielākais notikums attiecībā uz TAM 2010. gadā. Eiropas Savienībai bija liela nozīme augstākā līmeņa sanāksmes sagatavošanā un norisē. Lai īpaši uzsvērtu savu atbalstu globālajiem centieniem, sanāksmes laikā Eiropas Savienība paziņoja par 1 miljarda euro piešķiršanu TAM iniciatīvai, kuras mērķis bija pastiprināt palīdzību partneriem Āfrikas, Karību un Klusā okeāna reģiona (ĀKK) valstīs, it sevišķi visvairāk atpalikušajās, lai tās sasniegtu TAM.

Eiropas Savienība ir apņēmusies saglabāt atbalstu TAM politikai laikā, kad uz ES palīdzību tiek izdarīts spiediens, jo valdības ierobežo izdevumus, lai samazinātu budžeta deficītu.

Astoņu TAM sasniegšanā ir gūti ļoti atšķirīgi panākumi. Ir panākts labs progress, piemēram, pamatzglītības nodrošināšanā visiem (TAM 2) un piekļuvē ūdenim (TAM 7). Taču 1,4 miljardi cilvēku joprojām dzīvo galējā nabadzībā, un vairāku TAM izpilde ir nopietni aizkavējusies. Lielāka uzmanība ir jāpievērš māšu veselībai (TAM 5) un piekļuvei sanitārajām sistēmām (TAM 7 daļa). Subsahāras Āfrika ir atpalikusi gandrīz visos TAM.

Eiropas Komisija 2010. gada aprīlī izdeva konkrētu priekšlikumu kopumu par ES rīcību, palīdzot jaunattīstības valstīm sasniegt TAM noteiktajā laikā. Šajā 12 punktu rīcības plānā prioritāte tiek piešķirta visvairāk atpalikušajām valstīm, tajā skaitā arī tām valstīm, kurās ir konflikta vai cita veida nestabila situācija. Plānam tika pievienoti pieci darba dokumenti, kuros pēc kārtas tika analizēts TAM progress, attīstības finansējums, atbalsta efektivitāte, atbalsts tirdzniecībai un politikas saskaņotība. Citi Komisijas ieguldījumi tādās jomās kā nodrošinājums ar pārtiku, globālā veselība, nodokļi attīstībai, izglītība un dzimumu līdztiesība tika iekļauti ES nostājas dokumentā ANO pārskata augstākā līmeņa sanāksmei.

Nobeiguma dokumentā augstākā līmeņa sanāksmes dalībnieki apsolīja pastiprināt centienus, lai līdz 2015. gadā noteiktajiem termiņiem sasniegtu tūkstošgades attīstības mērķus. Saistības uzņemas gan attīstītās, gan jaunattīstības valstis, tādējādi piešķirot TAM procesam jaunu impulsu. Viens no progresīvajiem virzieniem ir mudināt jaunattīstības valstis mobilizēt vairāk iekšzemes ieņēmumu, lai palīdzētu attīstības finansēšanā, piemēram, palielinot spēju paaugstināt nodokļu ieņēmumus atbilstīgi labas pārvaldības principiem nodokļu jomā. Saistībā ar to Komisija 2010. gada aprīlī pieņēma paziņojumu¹, lai nostiprinātu saikni starp nodokļu un attīstības politiku un veicinātu labu pārvaldību nodokļu jomā (pārredzamība, informācijas apmaiņa un godīga nodokļu konkurence). Komisija strādā, lai izveidotu partnerību ar Āfrikas Nodokļu administrēšanas forumu. ES ir apņēmusies atbalstīt arī privātā sektora paplašināšanu jaunattīstības valstīs.

Efektīvāka sadarbība

Lisabonas līgums paredz, ka visās politikas jomās ES ņem vērā attīstības sadarbības mērķus. Aprīlī Komisija izdeva darba programmu par attīstības politikas saskaņotību 2010.–2013. gadam². Tās mērķis ir vēl vairāk uzlabot saskaņotību starp attīstības palīdzību un citām ar ārējām attiecībām saistītām ES politikas jomām, piemēram, tirdzniecību, nodokļiem un finansēm, nodrošinājumu ar pārtiku, klimata pārmaiņām, migrāciju un drošību.

Eiropas Komisija nāca klajā ar vairākām attīstības politikas uzlabošanai paredzētām ierosmēm. Šīs ierosmes bija saistītas ar publiskām apspriešanām par ES palīdzības nozīmi iekļaujošas izaugsmes un ilgtspējīgas attīstības atbalstam (skatīt ielikumu) un par ES ārējo finanšu instrumentu nozīmi. Šo instrumentu apspriešanas mērķis bija apkopot ierosmes un viedokļus par plašu jautājumu loku, proti, ES finansiālā atbalsta pievienotā vērtība dažās jomās, iespējas jaunām sadarbības formām ar partnervalstīm un to īstenošanas paņēmieni, kā arī ES ārējās palīdzības efektivitāte, ietekme un uzskatāmība.

ES attīstības politikas nākotne

Komisija 2010. gada novembrī sāka publiskas debates, publicējot Zaļo grāmatu “ES attīstības politika iekļaujošas izaugsmes un ilgtspējīgas attīstības atbalstam”³. Tajā tika pausti viedokļi par to, kā padarīt ES attīstības politiku par katalizatoru jaunattīstības valstu pašu potenciāla veidošanai, lai panāktu šo valstu iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi un mobilizētu to ekonomiskos, dabas un cilvēku resursus nabadzības samazināšanas stratēģiju atbalstam. Zaļajā grāmatā tika apsvērtas iespējamā partnerības attīstība iekļaujošai izaugsmei, iesaistot tajā publisko un privāto sektoru, savukārt klimata pārmaiņas un enerģētikas un vides politika

¹ COM(2010) 163 galīgā redakcija, 21.4.2010.

² SEC(2010) 421 galīgā redakcija, 21.4.2010.

³ COM(2010) 629 galīgā redakcija.

uzlūkotas kā ilgtspējīgas attīstības veicinātājas, tajā arī apsvērta lauksaimniecības un bioloģiskās daudzveidības nozīme nodrošināšanā ar pārtiku un izaugsmes veicināšanā.

Turpmākajos 2011. gada mēnešos šīs apspriešanas rezultāti tiks iekļauti Komisijas politikas priekšlikumos, starp tiem arī priekšlikumos par Eiropas attīstības politikas modernizāciju.

Komisija sāka arī publisku apspriešanu par budžeta atbalsta izmantošanu ES palīdzības sniegšanai⁴. Tās mērķis bija noskaidrot, ko var secināt no vairāk nekā desmit gadus ilgušās budžeta atbalsta sniegšanas pieredzes, un aicināt paust viedokļus un pieredzi gan par šā instrumenta iespējām, gan par tā kvalitātes, lietderības un ietekmes paaugstināšanas iespējām.

Budžeta atbalsts ir mehānisms, ar kura starpniecību palīdzības finansējums tiek ieskaitīts saņēmējvalsts kasē, ja šī valsts izpilda maksājuma saņemšanai noteiktos nosacījumus. Budžeta atbalsts 2010. gadā bija 24 % (1,8 miljardi euro) no visām saistībām no ES budžeta un EAF. Vispārējais budžeta atbalsts ir ES atbalsts valsts attīstības stratēģijas īstenošanai, un nozares budžeta atbalsts ir ES līdzekļu piešķiršana, lai palīdzētu partnervalstij kādā konkrētā nozarē.

Vēl viena joma, kas pašlaik tiek izstrādāta, ir dotāciju un aizdevumu kombinēšana, finansējot attīstības palīdzību tā, lai tajā vairāk iekļautu aizdevumu finansējumus, it sevišķi no Eiropas Investīciju bankas. Ņemot vērā dotāciju līdzekļu pašreizējo nepietiekamību, šie kombinēšanas mehānismi var būt izdevīgi gan saņēmējiem, gan devējiem, palīdzot panākt vieglāku piekļuvi finansējumiem ar augstu "sviras efektu". Kā piemēru var minēt inovatīvo apvienošanas instrumentu, kas ir izveidots saistībā ar enerģijas instrumentu. Tagad vidēja lieluma projektu līdzfinansēšanai, kuru mērķis ir palielināt piekļuvi ilgtspējīgiem enerģētikas dienestiem ĀKK valstīs, ir pieejami 40 miljoni euro, ko kombinē ar finansējumiem no dalībvalstīm un EIB. Komisija plāno joprojām paplašināt inovatīvo finansējumu ārējā darbībā, lai optimizētu ES budžeta finanšu un politisko ietekmi, piesaistot citas publiskās un privātās finanšu iestādes.

Efektīva palīdzība ir ļoti būtisks instruments TAM sasniegšanai. Katrs attīstībai atliktais euro ir jāizlieto efektīvi un pilnvērtīgi. ES ir apņēmusies palielināt savas palīdzības efektivitāti.

Ārpolitikā Komisija koordinē ES nostāju attiecībā uz palīdzības efektivitāti dažādos līmeņos, tostarp ESAO, ANO, G8 un G20. Šis darbs būs svarīgs, jo notiek gatavošanās ceturtajam ANO augsta līmeņa forumam par palīdzības efektivitāti Busānā (Dienvideiropa), kas notiks 2011. gada novembrī.

Komisija 2010. gadā bija ESAO Attīstības palīdzības komitejas (APK) palīdzības efektivitātes darba grupas līdzpriekšsēdētāja. Šīs grupas mērķis ir izveidot vislabāko prakses un politikas saskaņotību starp valstīm, kuras ir atbalsta sniedzējas. Komisija ir devusi ieguldījumu valsts sistēmu izmantojuma efektivitātes paaugstināšanā, darba sadalījumā, palīdzības pārredzamības un atbildības palielināšanā un tehniskās sadarbības uzlabošanā.

Komisija kopā ar 27 dalībvalstīm īstenoja 2009. gadā pieņemto darbības plānu attiecībā uz palīdzības efektivitāti, kurā ir iekļauta virkne saistību palīdzības efektivitātes principu īstenošanas nostiprināšanai. Tā pievēršas *inter alia* darba dalījumam starp atbalsta sniedzējiem, lai samazinātu atbalsta centienu sadrumstalošanu. Komisija gatavo priekšlikumu

⁴ COM(2010) 586 galīgā redakcija, 19.10.2010.

ES un valstu plānošanas ciklu sinhronizēšanai partnervalstu līmenī un pamatojoties uz partnervalstu stratēģijām un plānošanas cikliem.

Vēl viens mehānisms darba dalīšanas uzlabošanai ir kārtība, kādā Komisija deleģē kādai dalībvalstij (vai otrādi) kāda konkrēta projekta izpildi, ja tā ir labāk sagatavota šā projekta īstenošanai.

Komisija ierosināja arī desmit spēcīgas iedarbības pasākumus palīdzības efektivitātes uzlabošanai, risinot trīs galvenās prioritātes: darba dalīšana, valstu sistēmu izmantošana un uzlabota tehniskā sadarbība.

Attiecībā uz palīdzības pārvaldības kvalitāti Komisija ir arī ievērojami palielinājusi to pašlaik notiekošo un pabeigto projektu skaitu, kuri tika pārraudzīti 2010. gadā. Tā izteica priekšlikumus Eiropas Savienības Padomei un Eiropas Parlamentam par projektu piešķiršanas un izpildes konkursu un dotāciju procedūras vienkāršošanu. Tika pastiprināta arī personāla apmācība.

Visbeidzot, Komisija ierosināja nostiprināt Eiropas Investīciju bankas spēju atbalstīt ES attīstības mērķus.

Ciešāka sadarbība ar iekšējiem atbalsta sniedzējiem

Šajā gadā ES nostiprināja sadarbību ar tradicionālajiem atbalsta sniedzējiem un partneriem jaunpienācējiem. Novembra augstākā līmeņa sanāksmē ES un Amerikas Savienotās Valstis vienojās par kopīga darba plāna izveidi par valsts iekšējo darba dalīšanu, pārredzamību un atbildību, kā arī par šā plāna īstenošanu atsevišķās partnervalstīs 2011. gadā. Aprīlī risinājās pirmais ikgadējais politiskais dialogs par attīstību ar Japānu. Pirmajā šāda veida iniciatīvā G20 augstākā līmeņa sanāksmē, kas notika novembrī Seulā, valstis ar strauji augošu ekonomiku un attīstītās valstis vienojās par daudzgadu rīcības plānu to galveno šķēršļu pārvarēšanai, kuri kavē izaugsmi, jo īpaši valstīs ar zemiem ienākumiem. Atbalsta sniedzēju kopienai pievienojās jaunas valstis, Ķīna, Brazīlija un dažas arābu valstis, sniedzot papildu līdzekļus un arī jaunas metodes.

Komisija turpināja saziņu, sadarbību un dialogu ar ANO un Pasaules Banku. Komisija un ANO tagad kopā strādā pie dažādiem projektiem vairāk nekā 100 valstīs, sākot no atmīnēšanas un beidzot ar sanitārajām sistēmām. ES 2010. gadā ieguldīja 597 miljonus euro ANO un tās aģentūrās un 192 miljonus euro Pasaules Bankā. Sadarbība ar ANO un Pasaules Banku ļauj īstenot vairāk un lielākus projektus, labvēlīgi ietekmējot saņēmējus un palīdzības sniegšanas efektivitāti un pilnvērtību. Pasaules Bankas pieredze un zināšanas ir bijušas īpaši vērtīgas budžeta atbalsta, publisko finanšu pārvaldības, parādu samazināšanas un privātā sektora attīstības jomā.

ES finanšu noteikumi nodrošina starptautiskajām organizācijām iespēju pārvaldīt ES līdzekļus saskaņā ar savām procedūrām, ja šīs procedūras atbilst ES normām attiecībā uz īstenošanu un pārraudzību un ja ES nepieciešamības gadījumā var veikt pārbaudes uz vietas.

ES sadarbojas arī ar Eiropas Padomi, Eiropas Drošības un sadarbības organizācija (EDSO) un Starptautisko Migrācijas organizāciju (SMO).

Dalīta atbildība ar partneriem

Palīdzības efektivitāte un TAM bija vadmotīvs ES sadarbībai ar partneriem visā pasaulē 2010. gadā. Reģionālo un divpusējo augstākā līmeņa sanāksmju virkne noslēdzās ar ES un Āfrikas augstākā līmeņa sanāksmi, kas novembrī notika Tripolē. Augstākā līmeņa sanāksmē tika pieņemts Āfrikas un ES kopīgās stratēģijas otrais rīcības plāns (2011.–2013. gadam), lai strauji sasniegtu konkrētus rezultātus tādās jomās kā TAM, tirdzniecība, enerģētika, miers un drošība, pārvaldība un cilvēktiesības, reģionālā integrācija un migrācija. Tajā pašā laikā tika uzsākti vai turpināti konkrēti projekti. Projektu sarakstā ir iekļauta rīcība attiecībā uz kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem, ĀKK Migrācijas novērošanas centrs, *Nyerere* programma, *Caprivi* starpvalstu elektropārvades līnija, Austrumāfrikas zemūdens jūras kabeļu sistēma, zinātnes un tehnoloģiju popularizēšana, Āfrikas mākslas ceļojošā izstāde un sabiedrības līdzdalības veicināšana.

ES attīstības sadarbībā — tās partnerība ar 79 Āfrikas, Karību un Klusā okeāna reģiona valstīm — sākās jauns posms, kad novembrī stājās spēkā pārskatītais Kotonū nolīgums. Pārskatītais nolīgums pielāgo partnerību pasaulē notiekošajām pārmaiņām un arvien pieaugošajai reģionālās sadarbības nozīmei, drošības un attīstības mijiedarbībai un HIV/AIDS un pārtikas nodrošinājuma pastāvīgajām problēmām. Maksājumi no ĀKK palīdzības finansējuma galvenā avota — Eiropas Attīstības fonda (EAF) — 2010. gadā sasniedza rekordu, proti, 3,32 miljardus euro, salīdzinājumā ar 3,13 miljardiem euro 2009. gadā. Tas nostādīja uz īstā ceļa 2008. gadā sāktu 10. EAF, lai visi tā līdzekļi tiktu izlietoti saskaņā ar grafiku līdz 2013. gadam.

Komisija 2010. gadā īstenoja budžeta atbalsta programmas (495 miljoni euro) nabadzības samazināšanai Āfrikā, joprojām stingri koncentrējoties uz TAM. Tā turpināja centienus apkarot ekonomiskās krīzes īstermiņa fiskālo ietekmi uz visneaizsargātākajām valstīm, izmantojot neaizsargātības *FLEX* mehānismu, kas dod iespēju saglabāt nabadzības apkarošanas programmas stingrāku finansiālu ierobežojumu apstākļos. ES ir aktīvi darbojusies bada apkarošanā Āfrikā, izmantojot pārtikas mehānismu un īpašas pārtikas nodrošināšanas programmas. Daudzi ES projekti šajā reģionā ir paredzēti arī tieši TAM veselības jomā. ES turpināja darbību nestabilās valstīs, un tai ir vadošā loma tādās jomās kā demokrātiska pārvaldība, tiesiskums, drošības sektora reforma, infrastruktūra, valsts finanšu pārvalde un lauku attīstība.

Attiecības ar ES Austrumeiropas un Vidusjūras dienvidu reģiona kaimiņvalstīm 2010. gadā uzlabojās ekonomikas jomā, taču nepietiekami demokrātisko reformu un cilvēktiesību jomā. Tāds bija secinājums pēc Komisijas veiktā Eiropas kaimiņattiecību politikas (EKP) novērtējuma un maijā pieņemtā EKP ziņojumu ceturtnā kopuma⁵. Šie ziņojumi nepārprotami liecina par labumu, ko partnervalstis gūst no attiecībām ar ES. Ievērojams progress tika panākts transporta, enerģētikas, klimata pārmaiņu, pētniecības un izstrādes un veselības un izglītības jomās. Austrumu partnerības reģionā turpinājās sarunas ar Ukrainu par paplašinātu asociācijas un brīvās tirdzniecības nolīgumu, un vienlaikus tika uzsāktas sarunas par asociācijas nolīgumiem ar Moldovu, Armēniju, Azerbaidžānu un Gruziju. Lēni ritošo sarunu par jaunu nolīgumu ar Krieviju, kas nav iekļauta EKP, septītā kārtā tika pabeigta decembrī. Dienvidu kaimiņvalstīs martā notika augstākā līmeņa sanāksme ar Maroku, apliecinot šīs

⁵ COM(2010) 207, 12.5.2010.

valsts kā ES partneres “īpašo statusu”. Neveiksmi cieta divi mēģinājumi — vispirms jūnijā, pēc tam novembrī — sarīkot Vidusjūras reģiona valstu savienības augstākā līmeņa sanāksmi.

ES palīdzība EKP reģionam ir vērsta uz darbvietu radīšanu, ieguldījumiem labvēlīgas situācijas veicināšanu, labu pārvaldību, sociālo infrastruktūru attīstību un atbalstu administratīvajām, ekonomiskajām un sociālajām reformām. Vissarežģītākā sociālā situācija joprojām ir okupētajā Palestīnas teritorijā, kur, neraugoties uz humāno palīdzību, 2010. gadā sociālie rādītāji neuzlabojās, liekot vairāk nekā 30 % Palestīnas iedzīvotāju vēl arvien dzīvot nabadzībā.

Kaimiņattiecību politikas ieguldījumu mehānisms (*NIF*) 2008.–2010. gadā sniedza atbalstu 35 projektiem transporta, vides un enerģētikas, kā arī sociālajā un privātajā jomā, piešķirot no *NIF* kopā 260 miljonus euro. Tas palīdzēja mobilizēt 9,4 miljardus euro ieguldījumu no starptautiskām finanšu iestādēm.

ES attiecības ar Āziju kļūst arvien sarežģītākas. Ārkārtas notikumi Āzijas valstu ekonomikā un politikā izraisa dramatiskas pārmaiņas, kas ietekmē starptautisko attiecību līdzsvaru. Oktobrī ES organizēja augstākā līmeņa sanāksmi ar Ķīnu, decembrī — ar Indiju. Daudzi sakari tiek uzturēti reģionu līmenī, piemēram, ar Dienvidaustrumu Āzijas valstu asociāciju (*ASEAN*), un divpusēji. Svarīgi temati bija tādi transversāli jautājumi kā vide un klimata pārmaiņas. Ir parakstīti vai tiek apspriesti partnerības vai brīvās tirdzniecības nolīgumi ar Indiju, Indonēziju, Mongoliju, Filipīnām un Vjetnamu.

Āzijas ekonomiskā dzīvotspēja un straujā industrializācija, ko simbolizē Ķīna un Indija, ir iespaidīgas. Tomēr, neraugoties uz to, ka ievērojamu labumu ir guvusi arvien plašākā vidusšķira, Āzija joprojām ir mājvieta divām trešdaļām pasaules nabadzīgo iedzīvotāju. Tādēļ ES Āzijas darba kārtībā joprojām augstu vietu ieņem attīstības palīdzība, kas vērsta uz nabadzības samazināšanu, veselību un izglītību.

Vidusāzijas valstis, kuras pārdzīvo pārejas periodu, iepriekšējā desmitgadē ir parādījušas ievērojamu izaugsmes tempu, taču tās ir smagi skārusi nesenā krīze. ES palīdzība tika vērsta uz dzīves līmeņa paaugstināšanu, sabiedriskā sektora attīstību un sociālās drošības tīkla nodrošināšanu. Tā mēģina uzlabot arī tiesiskumu un valsts pārvaldi. Ir izveidots ieguldījumu mehānisms Vidusāzijai, kas vērsts uz piešķirumu un aizdevumu kombinēšanu enerģētikas, vides, mazo un vidējo uzņēmumu un sociālās infrastruktūras jomā.

Maijā Madridē norisinājās ES ikgadējā augstākā līmeņa sanāksme ar Latīņamerikas un Karību reģiona valstīm. Pēc sešiem strupceļā pavadītiem gadiem atsākās sarunas par asociācijas nolīgumu starp ES un *Mercosur* valstīm ar vairākām sarunu kārtām un grafiku 2011. gadam. Augstākā līmeņa sanāksme izveidoja Latīņamerikas ieguldīju mehānismu (*LAIF*) un atbalstīja sarunu pabeigšanu par asociācijas nolīgumu ar Centrālamerikas valstīm un tirdzniecības nolīgumu starp ES, Kolumbiju un Peru. ES kontaktos ar Latīņamerikas partneriem bija runa arī par cīņu pret narkotikām, it īpaši par narkotiku apkarošanas operāciju izmaksām un pasākumiem narkotiku tranzīta pārtraukšanai no Latīņamerikas caur Rietumāfriku uz Eiropu. Maijā Eiropas Komisija pieņēma visu laiku pirmo stratēģisko dokumentu Kubai, kas kļūs par pamatu turpmākajai divpusējai sadarbībai.

Vidēji 40 % Latīņamerikas iedzīvotāju joprojām dzīvo nabadzībā. 2010. gadā Komisija apstiprināja 24 pasākumus Latīņamerikai ar kopējo vērtību 356 miljoni euro. Vissvarīgākās

jomas ir nabadzības apkarošana, sociālā kohēzija, savstarpēja iepazīšana un izpratne, ilgtspējīga attīstība, cīņa pret narkotikām, tirdzniecība un privātais sektors.

Apvienojoši transversāli jautājumi

Visu gadu ES kopā ar attīstības partneriem strādāja pie transversāliem jautājumiem, kas skar visas ES attīstības politikas jomas. ES mērķis ir padarīt šos jautājumus par visu attīstības pasākumu neatņemamu daļu. Divi no šiem jautājumiem tika risināti Nagojas un Kankūnas konferencēs par jauniem režīmiem bioloģiskajai daudzveidībai un klimata pārmaiņām. Nagojas sarunas beidzās ar protokolu par piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un stratēģisko plānu 2011.–2020. gadam. Kankūnas konferencē tika pieņemta lēmumu pakete, pēc Kopenhāgenas 2009. gada nepārlicinošās sanāksmes nostādot atkal uz pareizā ceļa sarunas par klimata režīmu pēc Kioto protokola.

Demokrātiskā pārvaldība ir vēl viens transversāls jautājums, kurā ES ir sniegusi nozarēm īpaši pielāgotu atbalstu un īstenojusi informācijas un zināšanu paplašināšanas pasākumus. Pārvaldība ir jautājums, kas periodiski atkārtojas sarunās ar partnervalstīm. Tā ir svarīga labvēlīgas ieguldījumu situācijas radīšanai, labai valsts finanšu pārvaldei, korupcijas samazināšanai un iestāžu darba uzlabošanai.

Dzimumu līdztiesība ir viens no ES attīstības politikas pieciem pamatprincipiem. Jūnijā tika pieņemts ES rīcības plāns dzimumu līdztiesībai un sieviešu lomas pastiprināšanai jaunattīstības valstīs. Tā mērķis ir pastiprināt ES centienus veicināt dzimumu līdztiesību jaunattīstības valstīs un TAM sasniegšanu. Šis rīcības plāns, kas aptver laikposmu no 2010. līdz 2015. gadam, nodrošinās to, ka dzimumu līdztiesības jautājumi tiks iekļauti ES attīstības programmu un projektu gada un daudzgadu plānos.

Eiropas Demokrātijas un cilvēktiesību instruments (*EIDHR*) finansē cilvēktiesību projektus un iniciatīvas visā pasaulē saskaņā ar attiecīgajām ES politikas jomām. Šādā veidā konkrēti izpaužas ES nodoms iekļaut visās ārpolitikas jomās atbalstu demokrātijai un cilvēktiesībām. *EIDHR* atliek daļu budžeta nelieliem projektiem atsevišķās valstīs. Tā prioritārie jautājumi ir arī sieviešu un bērnu tiesības un minoritāšu aizsardzība. *EIDHR* organizē arī vēlēšanu novērotāju misijas un vēlēšanu palīdzības projektus. Tā darbība 2010. gadā aptvēra gandrīz 20 valstis, galvenokārt Āfrikā, un kopējās izmaksas bija 100 miljoni euro.

Nodrošināšana ar pārtiku

Maijā ES pieņēma jaunu politikas plānu nodrošināšanai ar pārtiku⁶. Tā pamatā ir palīdzība vietējiem lauksaimniekiem un sīkzemniekiem trūcīgās valstīs visā pasaulē, palīdzot neaizsargātām iedzīvotāju grupām un veidojot reģionālo lauksaimniecības un pārtikas nodrošināšanas politiku. Jaunajā politikas plānā ir izvirzīti jautājumi par ES ātrās reaģēšanas pārtikas mehānismu, kas 2009.–2011. gadā nodrošina 50 mērķa valstīm 1 miljardu euro. Visa summa tika piešķirta 2010. gada beigās, un 80 % no tās jau ir izmaksāti.

ES 2010. gadā sniedza arī pārtikas un cita veida ārkārtas palīdzību vairāk nekā 150 miljoniem cilvēku, kas bija cietuši dabas vai cilvēku izraisītās katastrofās 80 valstīs visā pasaulē. Galīgais budžets pārsniedza 1 miljardu euro.

⁶ COM(2010) 126 galīgā redakcija, 31.3.2010., un COM(2010) 127 galīgā redakcija, 31.3.2010.

Virzība uz priekšu

Lēnā izklūšana no globālās krīzes, augstākas pārtikas un enerģijas cenas un tautas prasības pēc demokrātiskām pārmaiņām, jo īpaši dažās Vidusjūras reģiona un Tuvo Austrumu valstīs, ir izveidojušas jaunu kontekstu ES attīstības politikai 2011. gadam un turpmākajam laikposmam. Galvenais uzdevums 2011. gadā būs reakcija uz šīm problēmām, vienlaikus īstenojot palīdzības prioritātes.

Viena no šīm prioritātēm ir turpmākie pasākumi pēc TAM samita, lai nodrošinātu to, ka ES un tās dalībvalstu attīstības politikai ir vislielākā iespējamā ietekme šo mērķu sasniegšanā. ES ir apņēmusies šo procesu paātrināt, lai TAM kļūtu sasniedzami laikposmā starp šodien un 2015. gadu. Klimata pārmaiņu jomā ES kontrolēs Kankūnas nolīguma izpildi un sadarbosies ar jaunattīstības valstu partneriem, gatavojoties nākamajām sarunām pēc Kioto, kas notiks Durbanā 2011. gada decembrī. ES koncentrē savu ātrās uzsākšanas finansējumu uz klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanu un palīdzību vismazāk attīstīto valstu un mazo salu jaunattīstības valstu pielāgošanās centieniem. ANO konference par ilgtspējīgu attīstību, kas paredzēta 2012. gada jūnijā, dos ES iespēju pavirzīt uz priekšu savu mērķi — veicināt pāreju uz zaļāku ekonomiku jaunattīstības valstīs.

ES sagatavos arī savu nostāju augstākā līmeņa sanāksmei par palīdzības efektivitāti, kas notiks novembrī Busānā, un ANO ceturtajai konferencei par vismazāk attīstītajām valstīm, kas maijā norisināsies Stambulā.

ES ne tikai nostiprinās palīdzības sadarbību ar ASV, Japānu un starptautiskajām finanšu institūcijām, bet arī spēcīgi atbalstīs strauji augošās ekonomikas kā attīstības partneres. To uzdevumos ir iekļautas programmas un projekti „dienvi dienvidiem“ un trijstūra sadarbība ar tradicionālajiem atbalsta sniedzējiem. Eiropas Komisija ar attīstības darba grupas starpniecību piedalīsies novembrī Seulā notikušās G20 augstākā līmeņa sanāksmes turpmākajos pasākumos. Tā veicinās turpmāko sadarbību attīstības jomā ar Ķīnu un Āfriku.

Iekšpolitikā Eiropas Komisija ir izveidojusi vērienīgu reformu programmu 2011. gadam, nākot klajā ar virkni politisku ierosmju, tostarp turpināt apspriešanu par ES attīstības politikas nākotni. Tās mērķis ir pārvērst šo politiku par katalizatoru jaunattīstības valstu iekšējās kapacitātes veidošanai, lai radītu iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi un mobilizētu šo valstu ekonomiskos, dabas un cilvēku resursus šajā virzienā. Paziņojumā, kas tiks izdots 2011. gada nākamajos mēnešos, būs noteikta ES attīstības sadarbības struktūra līdz 2020. gadam.

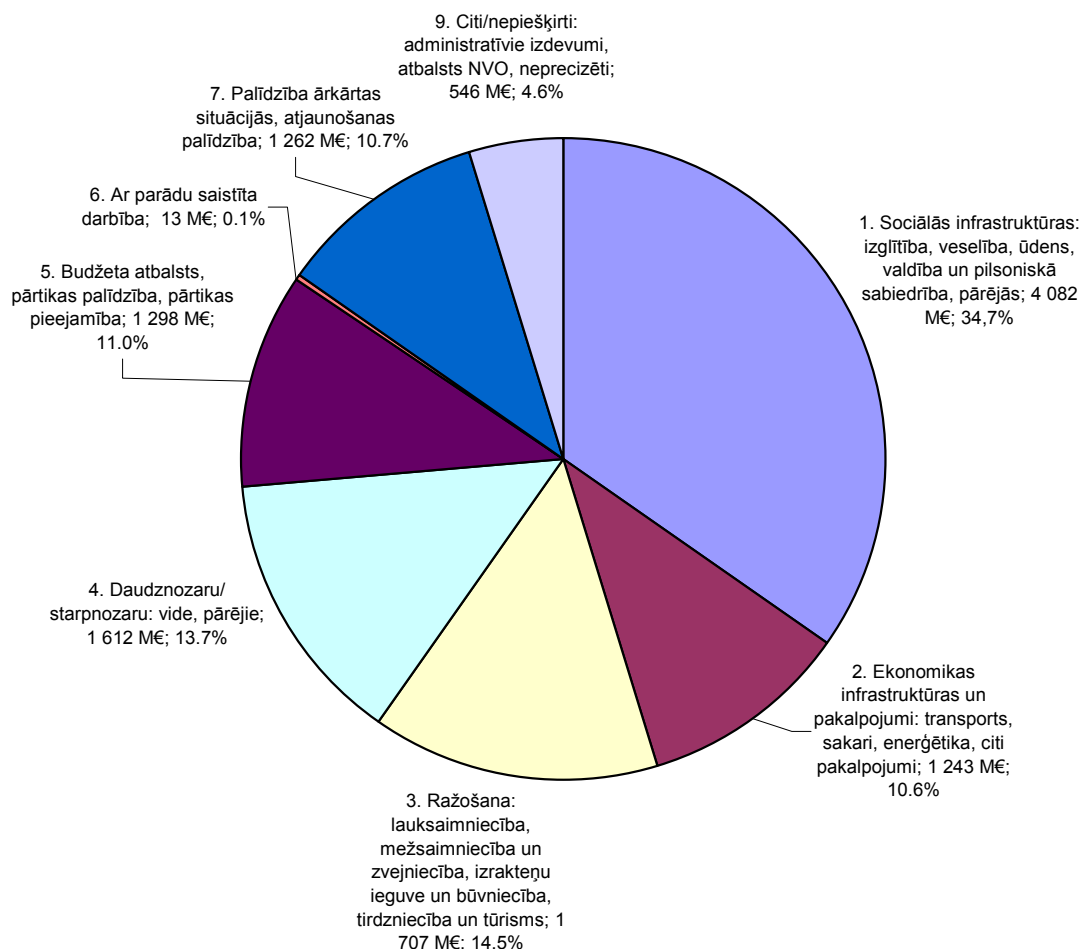
Komisija izdos arī paziņojumus par budžeta atbalstu, ieguldījumiem un izaugsmi jaunattīstības valstīs. Tā publicēs ziņojumus par ES un dalībvalstu sniegto oficiālo attīstības palīdzību (OAP) un par attīstības politikas saskaņotību ar citām ES politikas jomām, vērtējot ES darbību piecos galvenajos jautājumos: jaunattīstības valstu iekļaušana pasaules ekonomikā, nodrošinājums ar pārtiku, klimata pārmaiņas, migrācija un drošība. Komisija 2011. gadā sagatavos arī priekšlikumus par ES budžeta izdevumu struktūru, tostarp piešķirumu attīstības palīdzībai 2014.–2020. gada finanšu periodam.

Institucionāli Lisabonas līguma nestajām pārmaiņām ir jāveicina ES atbalsta plānošanas un pārvaldības uzlabošana. Vissvarīgākais ir:

- Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikā iecelšana, kura kā Komisijas priekšsēdētāja vietniece ir atbildīga par Eiropas Savienības ārējās darbības konsekvenci un kura vada arī Ārlietu padomi;
- Eiropas Ārējās darbības dienesta (EĀDD) izveide, kas strādā Augstās pārstāves / priekšsēdētāja vietnieces, Eiropadomes priekšsēdētāja un Komisijas labā;
- jaunas uzlabotas sadarbības iespējas starp dalībvalstīm un kopīga plānošana.

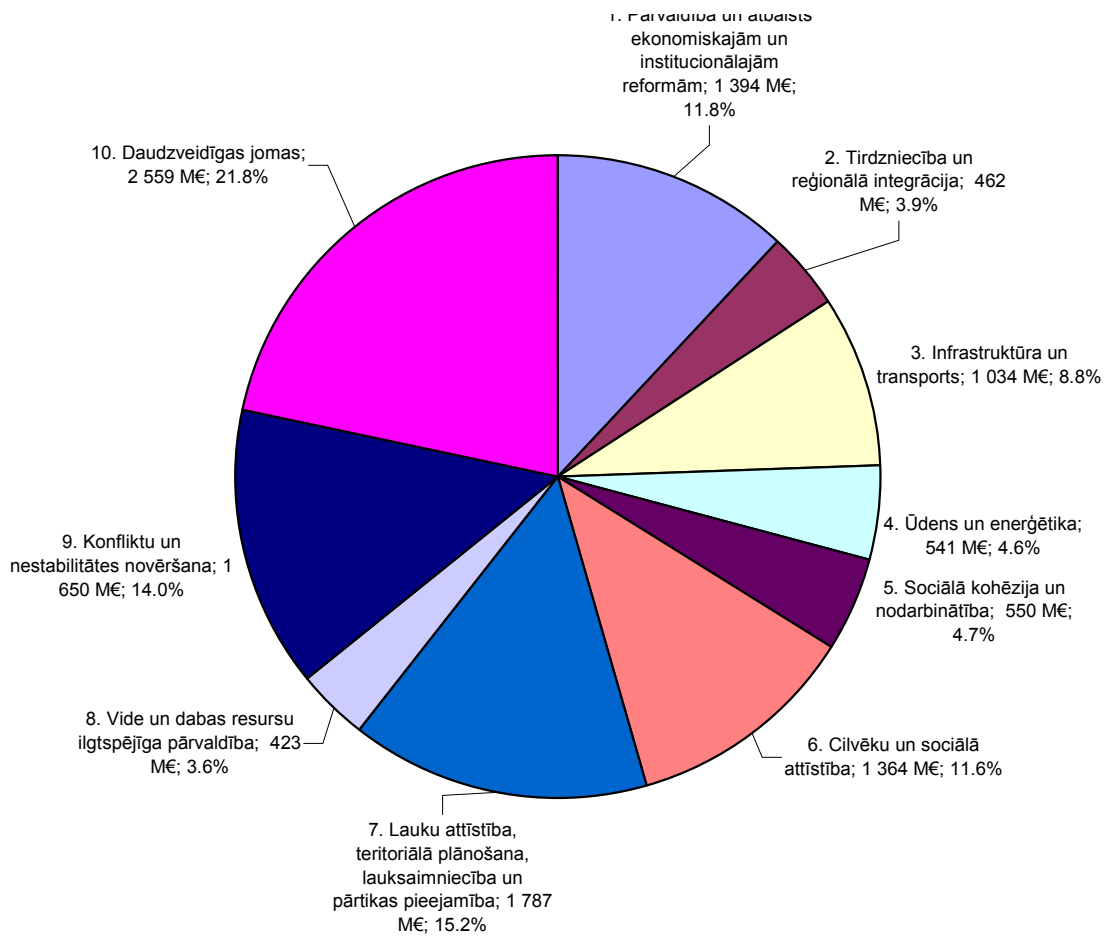
Šī jaunā struktūra un atbilstīgi finanšu līdzekļi laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam nostiprinās ES kā starptautiskās līderes un globālās attīstības atbalstītājas statusu.

1. tabula. Nozaru dalījums

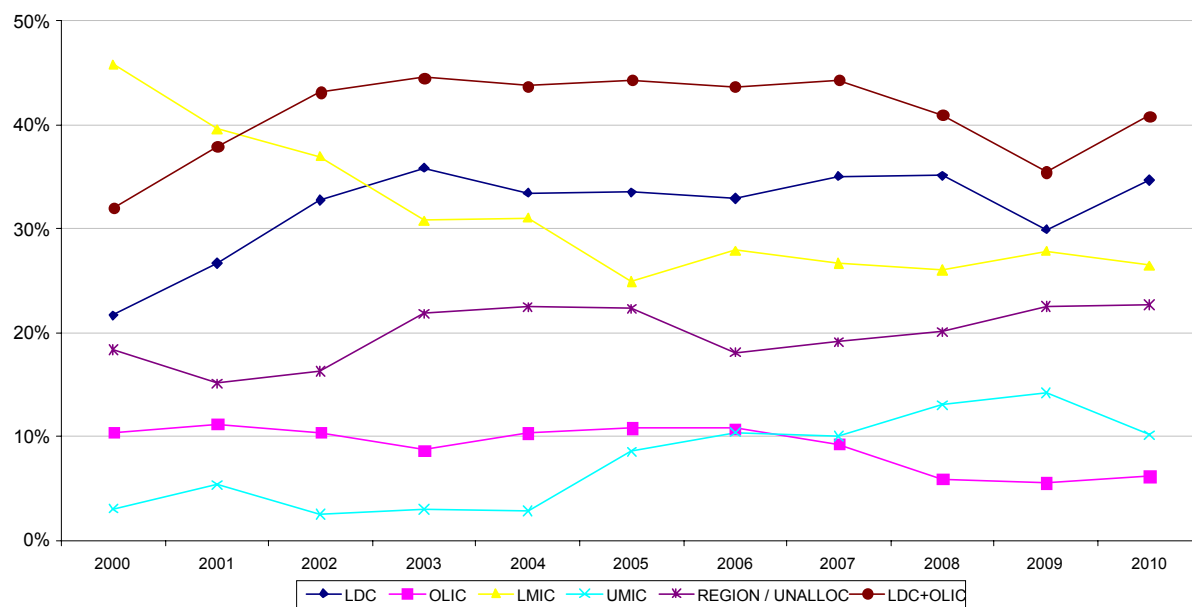
Saistības 2009. gadā, € miljoni
OAP līdzekļi, ko pārvalda Eiropas Komisija

2. tabula. Eiropas konsenss: ar ES attīstības sadarbību saistītās nozares

Saistības 2009. gadā, € miljoni
OAP līdzekļi, ko pārvalda Eiropas Komisija

3. tabula: 2000-2010. gads Pievēršanās nabadzībai izmaksas

LDC : Vismazāk attīstītās valstis

OLIC : Citas valstis ar zemiem ienākumiem

LMIC : Valstis ar zemiem/vidējiem ienākumiem

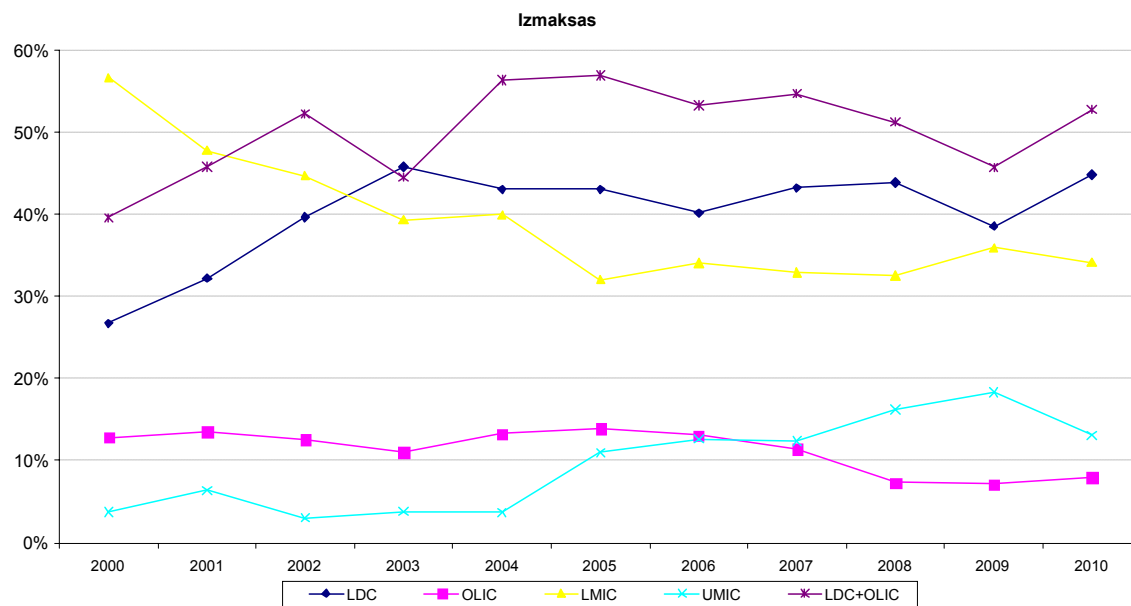
UMIC : Valstis ar ienākumiem, kas augstāki par vidējiem

REGION / UNALLOC : Reģionālās programmas un nepiešķirtās

Reģionālās/nepiešķirtās programmas dod labumu arī visnabadzīgākajām valstīm LDC+OLIC.

APK jaunajā sarakstā, kas stājās spēkā 2008. gadā, daudzas OLIC valstis tika pārklassificētas par LIMIC valstīm: Kamerūna, Kaboverde, Indija, Moldovas Republika, Mongolija, Nikaragva un Kongo Republika.

3. tabula: 2000-2010. gads Pievēršanās nabadzībai

LDC : Vismazāk attīstītās valstis

OLIC : Citas valstis ar zemiem ienākumiem

LMIC : Valstis ar zemiem/vidējiem ienākumiem

UMIC : Valstis ar ienākumiem, kas augstāki par vidējiem

Lai saskaņotu šā rādītāja iesniegšanu ar citiem līdzekļu devējiem, šis rādītājs ir arī aprēķināts, neņemot vērā reģionālos un nepiešķirtos projektus.

APK jaunajā sarakstā, kas stājās spēkā 2008. gadā, daudzas OLIC valstis tika pārklassificētas par LMIC valstīm: Kamerūna, Kaboverde, Indija, Moldovas Republika, Mongolija, Nikaragva un Kongo Republika.